

PRO MEMORIA

**Ksiądz prof. dr hab. dr h.c. Marian Jan Rusecki
(22 III 1942-15 XII 2012)**

Ks. prof. Marian Jan Rusecki urodził się 22 marca 1942 r. w Janowie Lubelskim. Po maturze wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Lublinie, które ukończył obroną pracy magisterskiej *Elementy apologetyki personalistycznej u Jeana Mouroux*, pisanej pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Edwarda Kopcia – swego naukowego mistrza, i przyjęciem święceń kapłańskich 29 czerwca 1966 roku. W 1967 r. rozpoczął specjalistyczne studia z teologii fundamentalnej w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, które ukończył w 1974 r. obroną dysertacji doktorskiej *Współczesne dyskusje nad teorią apologetyki* pisanej pod kierunkiem ks. prof.

Kopcia. W tym samym roku został zaangażowany w KUL na stanowisku asystenta, a następnie starszego asystenta i adiunkta. Pracował w gronie wyśmienitych uczonych, badaczy i dydaktyków akademickich, m.in.: ks. prof. Kopcia, ks. prof. dr hab. Stanisława Nagy'ego, ks. prof. dr hab. Czesława S. Bartnika, ks. prof. dr hab. Teofila Chodźdło i ks. prof. dr hab. Henryka Zimonia. W 1984 r. uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego na podstawie dorobku naukowego i rozprawy *Funkcja motywacyjna cudu w teologii XX wieku*¹. W 1991 r. otrzymał stanowisko profesora nadzwyczajnego i tytuł naukowy profesora, a w 1994 r. – stanowisko profesora zwyczajnego. Przez wiele lat był dyrektorem i „mózgiem” Instytutu Teologii Fundamentalnej na Wydziale Teologii KUL, a także najwybitniejszym teologiem fundamentalnym w Polsce.

Podsumowanie, zwłaszcza w krótkim tekście, Jego dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego nie jest możliwe. Podejmując jednak taką próbę trzeba wskazać na kilka najważniejszych elementów.

Jego dorobek naukowy jest imponujący. Obejmuje ponad 700 publikacji, w tym 18 książek autorskich i 16 redaktorskich. W ciągu kilku ostatnich lat życia ks. prof. Rusecki wydał arcyważne traktaty, które już stały się klasyką teologii:

¹ *Wierzę moim dziełom. Funkcja motywacyjna cudu w teologii XX wieku*. Katowice: Księgarnia św. Jacka 1988, ss. 308.

*Traktat o cudzie*², *Traktat o religii*³, *Traktat o Objawieniu*⁴, *Traktat o wiarygodności chrześcijaństwa. Dlaczego wierzyć Chrystusowi?*⁵. Wypromował 42 doktorów oraz ponad 150 magistrów. Trzech z jego najbliższych uczniów uzyskało naukową samodzielność i kieruje katedrami w Instytucie Teologii Fundamentalnej KUL.

Ks. prof. Rusecki jest uznawany za twórcę tzw. lubelskiej szkoły teologiczno-fundamentalnej oraz metodologii nowoczesnej teologii fundamentalnej⁶. Wychodzi ona z założenia, że nie jest możliwe takie jak w naukach formalnych i przyrodniczych (choć to dyskusyjne, jak sam zauważał) udowodnienie prawdziwości Objawienia Bożego i przedmiotu wiary religijnej (jak chciała tradycyjna przedsoborowa apologetyka), lecz można wykazać jego wiarygodność, czyli podprowadzać człowieka licznymi racjami do wolnego aktu wiary religijnej jako odpowiedzi na Boże Objawienie. To Objawienie ma charakter znakowy, a jego rozpoznanie zakłada wolność, tudzież odpowiednie kwalifikacje intelektualne i wolitywne człowieka. Ks. prof. Rusecki rozbudowywał klasyczne argumenty na rzecz tej wiarygodności: skrypturystyczny – z wypełnienia w Jezusie Chrystusie starotestamentalnych zapowiedzi mesjańskich, mirakulistyczny – z cudu, któremu poświęcił wiele swych badań naukowych i monografii⁷, i rezurekcyjny – ze Zmartwychwstania Jezusa Chrystusa), a także opracowywał liczne nowe (np. martyrologiczny – ze świadectwa chrześcijańskiego i męczeństwa, werytatywny – z prawdy, bonatywny – z dobra, kaloniczny – z piękna, ze świętości, prakseologiczny – ze skutków Objawienia Bożego, agapetologiczny – z miłości chrześcijańskiej, sperancyjny – z nadziei, kulturotwórczy – z potencjału chrześcijaństwa do tworzenia kultury, personalistyczny – z fenomenu osoby, aksjologiczny – z wartości niesionych przez Objawienie, komparatystyczny – z porównania

2. *Traktat o cudzie*. Lublin: Polska Akademia Nauk, Komitet Nauk Teologicznych, Wydawnictwo KUL 2006 ss. 672.

3. *Traktat o religii*. Warszawa: Verbinum Wydawnictwo Księży Werbistów 2007 ss. 620.

4. *Traktat o Objawieniu*. Kraków: Wydawnictwo Księży Sercanów 2007 ss. 838.

5. *Traktat o wiarygodności chrześcijaństwa. Dlaczego wierzyć Chrystusowi?* Lublin: TN KUL 2010 ss. 361.

6. *Wiarygodność chrześcijaństwa. T. 1: Z teorii teologii fundamentalnej*. Lublin: TN KUL 1994.

7. Oprócz wspomnianej rozprawy habilitacyjnej i *Traktatu o cudzie* zob. Jego: *Cud w myśli chrześcijańskiej*. Lublin: TN KUL 1991 ss. 519, *Cud w chrześcijaństwie*. Lublin: TN KUL 1996 ss. 570, *Funkcje cudu*. Sandomierz-Lublin: Wydawnictwo Diecezjalne 1997 ss. 352, *Gottes Wirken in der Welt. Dimensionen und Funktionen des biblischen Wunderbegriffs*. Frankfurt am Main: Peter Lang Europäischer Verlag der Wissenschaften 2001 ss. 248, *Problem cudu w religiach pozachrześcijańskich* (Studia religiologiczne t. 3). Lublin: TN KUL 2001 ss. 162.

religii pozachrześcijańskich z chrześcijaństwem⁸. Dążył do ukazania, że wiara chrześcijańska nie jest naiwna, bezkrytyczna czy irracjonalna, lecz posiada solidne racje – racje wiarygodności.

Ks. Prof. Rusecki doprowadził do włączenia teologii do grona dyscyplin naukowych zrzeszonych w Polskiej Akademii Nauk, co znalazło swój finał w utworzeniu w 2003 r. Komitetu Nauk Teologicznych PAN. Do 2011 r. był jego przewodniczącym oraz redaktorem naczelnym „Studiów Nauk Teologicznych PAN” oraz inicjatorem serii wydawniczej „Wkład chrześcijaństwa w kulturę”. Skutecznie starał się o utworzenie Komitetu Nauk Teologicznych w Lubelskim Towarzystwie Naukowym oraz Komisji Teologii w Lubelskim Oddziale Polskiej Akademii Nauk. Od 1989 r. przewodniczył Ogólnopolskiej Sekcji Teologii Fundamentalnej przy Komisji Episkopatu ds. Nauki Katolickiej, która w 2005 r. została przekształcona z Jego inicjatywy w Stowarzyszenie Teologów Fundamentalnych w Polsce, którego do śmierci był przewodniczącym. Nominację Jana Pawła II na członka Papieskiej Akademii Teologicznej w Watykanie traktował jako wybitne wyróżnienie, a także okazję do promocji polskiej myśli teologicznej. Podobnie pojmował swój wybór na członka Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów (2007-2010) oraz na konsultora Rady Naukowej Konferencji Episkopatu Polski.

Był pomysłodawcą II Międzynarodowego Kongresu Teologii Fundamentalnej „Chrześcijaństwo jutra” (który odbył się w KUL w dniach 18-21 IX 2001 r. z udziałem czołówek europejskich teologów fundamentalnych⁹) oraz *Leksykonu Teologii Fundamentalnej*¹⁰ – drugiej w świecie tego rodzaju publikacji, a pierwszej w Polsce. Te dokonania pozwoliły polskiej fundamentalistce nie tylko być zauważoną w Europie, lecz także docenioną. Zaowocowało to m.in. tym, że Profesor został zaproszony jako jedyny zagraniczny prelegent na konferencję teologów krajów języka niemieckiego „Das Proprium der Fundamentaltheologie” (Paderborn, 22-24 V 2009 r.).

Ks. prof. Rusecki dokonał wiele dla Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, w którym pracował 38 lat. Przez trzy kadencje pełnił funkcję prorektora Wydziału Teologii KUL dokonując ważnej reformy studiów. Był redaktorem publikacji na 75-lecie KUL¹¹. Był członkiem Redakcji Encyklopedii Katolickiej i

8. Wszystkie znajdują się w Jego *Traktacie o wiarygodności chrześcijaństwa. Dlaczego wierzyć Chrystusowi?*.

9. Materiały z tego kongresu – wydane przed jego rozpoczęciem – to książka *Chrześcijaństwo jutra. Materiały II Międzynarodowego Kongresu Teologii Fundamentalnej (Lublin, 18-21 września 2001)*. Red. M. Rusecki, K. Kaucha, Z. Krzyszowski, I.S. Ledwoń, J. Mastej. Lublin: TN KUL 2001, ss. 823.

10. *Leksykon Teologii Fundamentalnej*. Red. M. Rusecki (red. naczelny), K. Kaucha, I.S. Ledwoń, J. Mastej. Lublin-Kraków: Wydawnictwo „M” 2002, ss. 1429.

11. *Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993*. Red. M. Rusecki. Lublin: RW KUL 1994, ss. 880.

kierownikiem działu „Teologia fundamentalna”. Był długoletnim przewodniczącym Wydziału Teologicznego Towarzystwa Naukowego KUL. Wiele publikacji poświęcił Osobie Jana Pawła II, m.in. *Kościół w czasach Jana Pawła II*¹² i *Świadka świadkowie*¹³. Uczestniczył w wielu krajowych i zagranicznych kongresach, sympozjach i zjazdach, podczas których wygłosił dziesiątki referatów godnie reprezentując ten Uniwersytet.

Naukowe dokonania Profesora zostały uhonorowane wieloma nagrodami. Najważniejsze z nich to: trzykrotnie przyznana nagroda Rektora KUL, dwukrotnie przyznana nagroda Ministra Edukacji Narodowej, nagroda im. Włodzimierza Pietrzaka, Lubelska Nagroda Naukowa (*Premium Scientiarium Lublinense*) przyznawana przez Lubelskie Towarzystwo Naukowe zwana „lubelskim noblem”¹⁴. Został też uhonorowany przez Prezydenta RP Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Największą radość sprawiło Mu jednak przyznanie tytułu doktora *honoris causa* Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, którego wręczenie odbyło się 16 kwietnia 2012 roku. Tym samym Profesor dołączył do grona innych wyróżnionych tą godnością, m.in. Josepha Ratzingera, kard. Tarcisio Bertone, kard. Stanisław Nagy’ego, ks. prof. Czesław S. Bartnika, ks. prof. Stanisława Kowalczyka, abp Józefa Kowalczyka, kanclerza Niemiec Helmuta Kohla i ks. prof. Jana Kruciny.

Jego życiowa i naukowa droga zakończyła się 15 grudnia 2012 roku. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 19 grudnia 2012 r. w Archikatedrze Lubelskiej, którym przewodniczył abp prof. dr hab. Stanisław Budzik. Ciało śp. Księdza Profesora zostało złożone na cmentarzu przy ul. Lipowej w Lublinie. W przeddzień tych uroczystości była celebrowana w Jego intencji Msza święta w Kościele Akademickim KUL.

Instytut Teologii Fundamentalnej KUL jako lubelska szkoła teologii fundamentalnej pragnie rozwijać myśl i dzieło swego Mistrza. Planuje wydanie Jego dzieł zebranych, zamierza uporządkować oraz przechowywać Jego dorobek i księgozbiór, organizować wykłady Jemu dedykowane (Marian Rusecki Memorial Lectures) oraz, działając w porozumieniu ze Stowarzyszeniem Teologów Fundamentalnych w Polsce, przyznawać corocznie nagrodę naukową Jego imienia.

Ks. dr hab. Krzysztof Kaucha, prof. KUL

Ks. dr hab. Krzysztof Kaucha, prof KUL jest Przewodniczącym Komisji Teologii PAN Oddział w Lublinie.

12. *Kościół w czasach Jana Pawła II*. Red. M. Rusecki, K. Kaucha, J. Mastej. Lublin: Wydawnictwo KUL, Wydawnictwo „Gaudium” 2005, ss. 514.

13. *Świadka świadkowie*. Red. M. Rusecki, S. Wilk. Lublin: Wydawnictwo KUL 2008, ss. 216.

14. Otrzymali ją M. Rusecki, K. Kaucha, I.S. Ledwoń, J. Mastej za publikację *Leksykonu Teologii Fundamentalnej* jako wyróżniające się osiągnięcie lubelskiego środowiska naukowego. Wręczenie odbyło się 7 stycznia 2003 roku.